Ecolebooks.com

MWONGOZO WA KUSAHIHISHA LUGHA KARATASI 102/2

1. a) Wanawakiwa/mateso ya wanawakiwa. (alama 1)
b) Ni mtoto aliyefiwa na mzazi mmoja au wote. (alama 1)
c) i) Baadhi ya vifo hutokana na laana.
ii) Mwendazake ameondolewa na ulozi. 2x1=2
d) i) Wanatelekezwa na walioachiwa jukumu la kuwatunza hivyo kuishia kuwa watoto wanaozurura mitaani.
ii) Hawapelekwi shuleni
iii) Fanyishwa kazi ngumu
vi) Wanadaiwa na kupelekwa ng'ambo kuwa watapata kazi za kifahari lakini wanaishia kuwa watumwa wa kimapenzi
4x1=4
e) i) Haki ya elimu ya msingi
ii) Kulelewa hadi kufikia utu uzima kabla ya kupewa majukumu mazito za kwanza 2x2=4
f) i) Inaudhi/inakasirisha
ii) Kazi/wadhifa 2x1=2

Adhabu
Sarufi - ½ x 6 s=3
Hijai - ½ x 6 h=3

2 a. i) Runinga ina manufaa yake
ii) Ni nyenzo mwafaka ya kufundishia
iii) Vipindi vinayopeperushwa huwa na mafunzo kwa kila mtu
iv) Huleta vipindi ambayo huwafahamisha watu mambo ambayo yanaendelea katika mazingira yao

iv) Ikitumika pamoja na michezo ya video husaidia katika ukuzaji na ustawishaji wa stadi ya kujifundisha/kujielimisha

v) Michoro ya video huwafanya watu kujenga umakini pamoja na kuwafanya watu kuwa makini wanapofanya kazi

vi) Ni chemchemi bora ya kutumbuiza na kuchangamsha

vii) Uburudishaji huu huwa ni liwazo kutokana na shinikizo na migogoro

viii) Hupatikana kwa urahisi majumbani mwetu

ix) Hutumika kama nyenzo ya kuendeleza utamaduni, kaida na amali za jami

zozote 7x1=7

b. i) Baadhi ya vipindi hujumuisha ujumbe usio na maadili
ii) Vijana mengi wamekopa na kuyaiga wanayoyaona katika runinga

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

iii) Matumizi yasiyodhibitiwa huweza kuwa kikwazo cha mawasiliano bora miongoni mwa familia
iv) Aghalabu hueneza maadili yasiyofaa
v) Baadhi ya matangazo huhimiza matumizi ya dawa za kulevya
vi) Ni chanzo cha matumizi ya nguvu za mabavu miongoni mwa wanafunzi

zozote 5 x 1 =5

M – a - 07
b– 05
ut – 03
15

Adhabu

Sarufi - ½ x 6 s =3
Hujai- ½ x 6 h=3
Ziada – maneno 10 ondoa alama 1 na kila maneno 5 ya ziada ondoa ½

3.

a) Tuli
Sogezi

2 x 1=2

b) [r]
[ch]

2 x1=2

c) Ni sentensi iliyo na nomino (kiima) na kitenzi au kitenzi kikuu kimoja/sentensi inayobeba wazo moja tu.
k.m. Mama anapika chakula

Maelezo 1
Mfano 1

d) Tu – li – m - pik – i – a

Nafasi wakati mtendwa mzizi kauli

½ x6=3

e) anachotaka –Ts (kitenzi kisaidizi)

kusoma – T (kitenzi kikuu)

ki - t (kishirikishi kipungufu)

3x1=3

f) Kadiria jibu

Ni viunganishi kama: au, ama, wala n.k

(alama 2)

g) i) U –ZI

ii) U - U

2x1=2

h) Watu waliofika jana ni wale waliotoka mbali

(alama 2)

i) Ndovu – shamirisho kipozi

ii) Bunduki – shamirisho ala

2x1=2

i) S → KN+ KT

KN → Ø

KT + E + E →

T → Kilipikwa

E → jana

E → jioni

¼ x12=3

j) Mngesoma kwa bidii, mngepita sana 2x1=2

k) Kadiria jibu

Maneno kama: naomba, tafadhali n.k. yatumike (alama 2)

l) Mtoto ambaye alianguka jana/ana maumivu mengi

tegemezi / huru

m) i) Hutumika pale msomaji anapohitaji kutua au kupumua

ii) Kutenganisha maneno katika orodha

iii) Katika tarakwimu zaidi ya elfu moja

iv) Katika kuandika anwani

za kwanza 2x1=2

n) Kadiria jibu k.m.
i)Nairobi ni mji mkuu wa Kenya.

ii) Wanafunzi walienda ziara Nairobi 2x1=2

o) Kuku – ndege wa jamii ya kanga lakini mkubwa na anayefugwa

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Gugu – majani yasiyohitajika katika shamba

(Kadiria sentensi) 2x1=2

p) i) Onyesha mtu anayefanya kitendo

ii) Rejelea nafsi 2x1=2

q) Mama alitaka kujua wageni wake wangefika saa ngapi? 2x1=2

r) Safari/kusafiri/msafiri/msafara 1x1=1

Adhabu

SARUFI

Adhibu kila kosa la kisarufi litokeapo kwa mara ya kwanza hadi nusu ya alama mtahiniwa alizopata katika kila kisehemu

Kila kosa ni nusu alama

HIJAI

Ondoa nusu alama kwa kila kosa la hijai litokeapo kwa mara ya kwanza hadi makosa 3

½ x6=3

4. a) Hotelini/mkahawani

b) i) Lugha si sanifu

ii) Kuchanganya ndimi

iii) Utohozi

iv) Sentensi fupi

v) Lugha ya heshima

vi) Lugha ya biashara

vii) Lugha ya ucheshi

viii) Matumizi ya jazanda

ix) Msamiati maalum k.m. meu n.k.

za kwanza 4x2=8

Adhabu

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM

Ecolebooks.com

1/2x4s=2

1/2x4h=2

DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM